

Nederlands

Balletgala

Dansersfonds '79 opgericht door Han Ebbelaar & Alexandra Radius

**NEDERLANDS
BALLETGALA 2020
NA EERDER UITSTEL
NU HELAAS
GEANNULEERD**

**Beste Vriend of relatie van het Dansersfonds,
Beste kaartkoper,**

Op maandag 16 november jl. zou het drieëntwintigste Nederlands Balletgala van het Dansersfonds '79 hebben plaatsgevonden in het DeLaMar Theater in Amsterdam. Helaas hebben de geldende coronamaatregelen ons eerst genoodzaakt om het gala uit te stellen, tot 25 januari a.s., en vervolgens hebben wij ook die uitgestelde voorstelling tot onze grote spijt recent moeten annuleren.

Om ons trouwe publiek en onze hooggewaardeerde Vrienden en sponsors toch niet helemaal met lege handen te laten staan, hebben wij dit digitale programmaboekje voor u geproduceerd. Op de volgende pagina's geven wij u een indruk van hoe het programma er dit jaar zou hebben uitgezien. Het gala zou ditmaal zijn opgedragen aan alle dansers van Nederland, voor wie deze coronatijd een gat slaat in hun toch al zo korte carrière. Vijf van deze dansers werden door dansjournaliste Astrid van Leeuwen afgelopen najaar geïnterviewd voor het galaprogrammaboekje en wij willen deze interviews in deze digitale versie alsnog met u delen. Ook leest u in dit digitale boekje meer over het Dansersfonds en over hoe u ons kunt steunen.

Traditiegetrouw worden tijdens het Dansersfondsgala ook de jaarlijkse prijzen van het fonds uitgereikt. De prijswinnaars krijgen hun prijs dit keer thuisgestuurd. Verderop in dit boekje kunt u lezen wie zij zijn en kunt u de bijbehorende juryrapporten lezen.

Rest ons u hartelijk te bedanken voor uw warme belangstelling en geduld. Wij hopen u allen live te mogen begroeten bij het volgende gala van het Dansersfonds, op maandag 15 november 2021, wederom in het DeLaMar Theater.

Bestuur Stichting Dansersfonds '79
Directie DeLaMar Theater

4

Prinses Beatrix en Prinses Margriet bij het Dansersfondsgala in 2019, hier op de foto samen met Han Ebbelaar en Alexandra Radius.

Foto: Antoinette Mooy

VOORWOORD

Het Dansersfonds '79 vierde in 2019 zijn 40-jarig bestaan. Het gala in Nationale Opera & Ballet was uitverkocht. Trotse prijswinnaars gingen op de foto met Prinses Beatrix en Prinses Margriet, ruim 1300 gasten genoten van een prachtig programma.

Met het gala vieren we elk jaar de rijkdom en kwaliteit van de dans in ons land. We vieren de veerkracht en het talent van de dansers en het feit dat Alexandra Radius en Han Ebbelaar elk jaar opnieuw met veel passie het gala tot stand brengen.

Maart 2020 bleek een waterscheiding in het leven van ons allen: de tijd zonder en de tijd met corona. Velen hebben zich ingezet om het gala in november en daarna, toen dat niet mogelijk bleek, in januari toch door te laten gaan. Helaas hebben we moeten besluiten om de editie van 2020 niet plaats te laten vinden. Net als voor veel andere beoefenaars van podiumkunsten zijn het barre tijden voor dansers: thuis in hun keuken of slaapkamer traiden zij dagelijks en er is geen of slechts beperkte mogelijkheid om op te treden.

De professionele carrière van een danser wordt voorafgegaan door meer dan tien jaar intensief trainen. Technisch perfect is er slechts een korte tijdspanne om tot kunstenaar uit te groeien. Dansers hebben bovendien elkaar nodig om hun kunst uit te oefenen. De door corona onderbroken – al zo korte – carrière, de onmogelijkheid om samen te dansen, hebben deze ambitieuze topsporters er geenszins van weerhouden om door te gaan.

Het ruim 40 jaar geleden door Alexandra Radius en Han Ebbelaar gestarte initiatief is wellicht dan ook relevanter dan ooit. Een fonds voor dansers met jaarlijkse prijzen, talentenbeurzen en mogelijkheden voor omscholing.

Het Dansersfondsgala zou ditmaal opgedragen worden aan de Danser. We zijn dan ook de VandenEnde Foundation buitengewoon dankbaar dat zij haar bijdrage dit jaar bestemd heeft voor extra beurzen voor dansers. We danken de Foundation en onze donateurs voor hun blijvende betrokkenheid bij de doelstelling van het Dansersfonds, ook in een jaar dat er geen gala georganiseerd kon worden.

Ik vind het een eer dat ik sinds een jaar voorzitter mag zijn van dit bijzondere fonds. Ik bedank mijn voorganger Stijn Schoonderwoerd voor vijf jaar voorzitterschap. Namens het bestuur van het Dansersfonds dank ik u voor uw betrokkenheid en wij hopen u te zien bij het volgende gala, op maandag 15 november in het DeLaMar Theater.

Eline Danker, voorzitter

Wilt u meer informatie over de mogelijkheden om ons werk te steunen, kijk dan op onze website www.dansersfonds.nl.

HOMMAGE AAN DE NEDERLANDSE DANS(ERS)

6

In deze voor de kunsten zo moeilijke tijd hadden wij voor u niettemin een bijzonder programma in petto voor de drieëntwintigste editie van het Dansersfondsgala (zie pagina 8 en 9). Dit dankzij de toezegging en medewerking van de vijf grote dansgezelschappen die ons land rijk is. Want rijk zijn we zeker: ondanks alle beperkingen is het bijzonder om te zien hoe de gezelschappen zich staande weten te houden met ongewone producties en een sterk aangepaste programmering. Dit natuurlijk mede dankzij al de dansers, die afgelopen jaar vaak thuis in eenzaamheid hun conditie op peil moesten zien te houden. Dat is hen gelukt en dat dwingt ons tot grote bewondering. Het zegt veel over het fenomeen danser, over het talent, het uithoudingsvermogen en de totale discipline van al die Nederlandse en internationale dansers die de danskunst in ons land een gezicht geven. Vandaar dat wij met de editie van 2020 een eerbetoon aan hen wilden brengen.

Wij hopen u bij het volgende gala, op maandag 15 november, alsnog te mogen ontvangen in het DeLaMar Theater, en dan in een vol, uitverkocht huis! Want alleen op die manier kunnen we – door de opbrengsten van het gala – het werk van het Dansersfonds in volle omvang voortzetten: de blijvend noodzakelijke ondersteuning en stimulering bieden aan al diegenen voor wie het zware en kwetsbare dansersvak niet minder dan een roeping is.

Alexandra Radius en Han Ebbelaar

Alexandra Radius en Han Ebbelaar bij het slotapplaus van het Dansersfondsgala in 2019, in Nationale Opera & Ballet.

Foto: Antoinette Mooy

PROGRAMMA

Nederlands Balletgala van Dansersfonds '79 – 23ste editie

Opening door bestuursvoorzitter Eline Danker

Uitreiking Aanmoedigingsprijs, Prijs van Verdienste en Speciale Prijs van Dansersfonds'79
door jurylid Alexandra Radius

IMPROMPTUS

Leerlingen Nationale Balletacademie
en Koninklijk Conservatorium

choreografie Wubkje Kuindersma

muziek Franz Schubert - *Vier Impromptus Op. 90 D.899,*
No.3 in G-flat Minor

COTTON MIND – Monuments in Solitude

Conny Janssen Danst
Remy Tilburg

choreografie Remy Tilburg

muziek Claude Debussy – *Clair de Lune*
Senking – Mist

GET OUT

Nederlands Dans Theater
Lydia Bustinduy en Roger Van der Poel

choreografie Peter Chu

muziek Lauryn Hill – *Interlude 6 en Get Out,*
MTV Unplugged No. 2.0

BALLET 101

Het Nationale Ballet
Alejandro Zwartendijk

choreografie Eric Gauthier

muziek Jens-Peter Abele – *Ballet 101*

PEARL –
slotduet ‘Sovente il Sole’
Scapino Ballet Rotterdam
Leslie Humbert en Lennart Huysentruyt

choreografie Ed Wubbe
muziek Antonio Vivaldi – ‘Sovente il Sole’
uit *Andromeda Libetara*

RAYMONDA –
variatie uit de derde akte
Het Nationale Ballet
Anna Tsygankova

choreografie Marius Petipa
muziek Alexandre Glazounov – *Opus 57*

THE HUNT
Introdans
*Salvatore Castelli, Lucas Donner, Hayden Idrus en
Pascal Schut*

choreografie Robert Battle
muziek Les Tambours du Bronx – *Jungle Jazz*,
Les Boulets Se Rebiffent en *Black Bull*

ADAGIO HAMMERKLAVIER - film
Het Nationale Ballet

cameraregie Wolfgang Lebrun, Westdeutscher Rundfunk, 1974
choreografie Hans van Manen
muziek Ludwig von Beethoven – Derde deel (adagio)
uit *Klaviersonate nummer 29, opus 106*,
Sonate für das Hammerklavier (1817/1818)

*In de nieuwe opzet voor 25 januari zou The Hunt,
vanwege andere verplichtingen van Introdans, vervangen zijn door:*

ON THE NATURE OF DAYLIGHT
Het Nationale Ballet
Anna Tsygankova en Constantine Allen

choreografie David Dawson
muziek Max Richter – *On the Nature of Daylight*

'HET VOELDE HEEL ALLEEN, MAAR WAS TEGELIJKERTIJD OOK TOTAAL VERRIJKEND'

Interview met Remy Tilburg (31), danser bij Conny Janssen Danst

"Dat wij veilig waren op het 'schip'. Het was heel duidelijk dat dat Conny's eerste prioriteit was. Voor haar kwam de plotselinge lockdown tien keer harder aan dan voor ons: zij moest ineens zó veel beslissingen nemen, voorstellingen en hele producties annuleren, haar dansers aansturen, zorgen dat wij verder konden gaan. Ze moest daarin sterk staan. Als een kapitein op een schip. Zodat wij ons veilig konden voelen, vertrouwen konden hebben dat het goed zou komen.

"Zelf was ik aanvankelijk best angstig. Hoe ver zouden de besmettingen in Nederland oplopen en wat zou dat betekenen voor de gezondheid van mijn familie en collega's? Door de lockdown werden zeventien miljoen mensen opeens een collectief, gedwongen om stil te staan, niks anders te kunnen doen dan afwachten.

Maar gelukkig zijn we, geholpen door Conny en haar team, als dansers dicht bij elkaar gebleven. Binnen een week waren er dagelijkse Zoom-lessen. Vooraf en na afloop spraken we elkaar, en elke vrijdagochtend deden we dat uitgebreid.

Soms was dat emotioneel. Voorop stond dat we elkaar niet uit het oog wilden verliezen, dat we er voor de ander wilden zijn. Dat was goed, mooi, en ook nodig."

Foto: Salih Kilic

Van binnenuit bewegen

"Als danser kost het mij normaal geen enkele moeite om mijzelf te motiveren, maar in het begin van lockdown vroeg

ik mij wel af hóé. Ik volgde de lessen in mijn slaapkamer. Enerzijds gaf dat een gevoel van vrijheid – als ik wilde kon ik na de les mijn bed weer in –, maar de ruimte was zó beperkt, zeker voor iemand met een lang lijf als dat van mij. Ik heb dan ook mijn best gedaan om mijn lichaam meer intern dan extern fit te houden, om als het ware van binnenuit te bewegen. Dat biedt wel ook nieuwe mogelijkheden: je gaat opeens werken met wat je hebt. Het was alsof ik impulsiever begon te bewegen. In een gezelschap werk je volgens een zekere routine, je weet wat ervan je gevraagd wordt, hoe je op de andere dansers moet reageren. Door de nieuwe situatie werd ik als het ware gedwongen om mij af te vragen: maar wat beweegt mij dan eigenlijk?”

Ieder in z'n eigen hokje

“In de eerste week van de lockdown ontvingen we een mail van Conny, ze had een plan voor een nieuw project waarbij we zouden doen wat we normaal doen – dansen – maar dan op een heel andere manier. Iedere danser kreeg de kans om in de studio een eigen solo te maken. Ik was meteen heel erg geïnteresseerd, was nieuwsgierig naar hoe het zou zijn om mij, na zeven jaar bij Conny Janssen Danst, voor het eerst enkel op mijzelf te concentreren.

We werkten voor *Monuments in Solitude* ieder alleen in de studio, in een afgemeten eigen ‘hokje’, om elk risico op een eventuele besmetting te vermijden. Het voelde heel alleen, verlaten, maar het gaf me ook een gevoel van totale verrijking.”

Katoenzaadje

“Ik ben heel visueel ingesteld en ik schrijf ook veel, ook al ben ik dyslectisch. Dat laatste heeft zowel voor- als nadelen. Het geeft een bijzondere kleur aan wat ik schrijf, maar soms is dat wat ik geschreven heb niet voor iedereen te volgen. Om een noodzaak te vinden voor mijn solo ben ik eerst

Scène uit *Mirror Mirror* van Conny Janssen. Foto: Leo van Velzen

vooral gaan schrijven. Op een gegeven moment dacht ik aan katoen. Een katoenzaadje is in de kern maar klein, maar het kent, wanneer het tot draden wordt gesponnen, heel veel mogelijkheden. Het wordt een plant, een T-shirt, een broek, maar het bepaalt voor een deel ook wat we op tv zien en hoe mensen eruitzien. Ik zag een vergelijking met mijn gedachten en mijn lichaam: hoe iets kleins kan uitgroeien tot een veelheid aan mogelijkheden.”

“Ik heb al eerder choreografieën gemaakt, maar dit keer was alles anders. De noodzaak was anders. En waar alles normaal gezien in relatie tot een ander staat, betrekking heeft op een ander, met een ander wordt uitgevoerd, of voor een ander bedoeld is, was deze solo helemaal voor mij alleen. Daardoor kon ik volledig mijzelf zijn. Ik had ook tien minuten alleen maar stil kunnen staan, alleen mijn ademhaling laten spreken. Dat was ook een keuze geweest.” Lachend: “Maar dat is het dus niet geworden.”

De vijf interviews met dansers in dit programmaboek zijn – in verband met de eerdere geplande datum voor het gala – alle gehouden in september 2020. Waar gesproken wordt over de lockdown, wordt dan ook de eerste lockdown in maart vorig jaar bedoeld.

Scène uit *HOME* van Conny Janssen. Foto: Leo van Velzen

'ALSOF MIJN VLEUGELS WERDEN AFGEHAKT'

Interview met Lydia Bustinduy (41), danseres bij Nederlands Dans Theater
en winnaar van de Prijs van Verdienste 2020

"We waren net uit de VS vertrokken toen Trump de grenzen dichtgooide. Na een week lang in New York te hebben gedanst, waren we zojuist in Montreal aan onze Canadese tournee begonnen. Maar al na mijn eerste voorstelling viel het doek, alle theaters in de stad moesten dicht. Het was een angstige situatie. We verzamelden ons in de lobby van het hotel en wilden allemaal zo snel mogelijk naar huis. Ik heb drie jonge kinderen – wat als ook de Canadese grenzen zouden sluiten en ik niet meer thuis kon komen?"

"We hebben gelukkig nog net op tijd kunnen terugkeren en toen waren ook hier de theaters inmiddels gesloten. Bizar, opeens zit je thuis! In het begin bracht dat gemengde gevoelens teweeg. Na een lange tijd van heel hard werken en veel van huis zijn, was ik blij dat ik weer even moeder kon zijn. Maar tegelijkertijd was er wel steeds dat gevoel van: hoelang gaat dit duren? Fysiek gezien redde ik het wel. We hebben een klein huis, dus ik moest de ballet- en pilateslessen die NDT voor ons organiseerde in de kamer van mijn zoon volgen, maar na zoveel jaren van intense fysieke arbeid kon mijn lichaam dat wel aan: even niet hele dagen trainen en repeteren. Mentaal vond ik het een stuk zwaarder. Ik sta aan het einde van mijn carrière en juist nu, nu ik ouder ben, voel ik mij veel vrijer, heb ik de 'state of mind' om eindelijk mijzelf op het toneel

Foto: Rahi Rezvani

te zijn. En net op dat moment stopt alles. Dat voelde toch enigszins alsof mijn vleugels werden afgehakt."

Zonder aanraking

"Als gezelschap en als dansers onderling hielden we nauw contact. Al snel ontstonden er ook nieuwe initiatieven, zoals een aantal Zoom-versies van *Switch*, ons jaarlijkse choreografie workshopprogramma. Ik heb daar helaas niet aan meegedaan, ik had thuis mijn handen vol aan het onderwijs geven aan mijn kinderen. Als Spaanse ben ik een heel ander schoolsysteem gewend, dus ik heb mij echt

moeten verdiepen in het Nederlandse systeem.

Mijn eerste repetities in de studio na de lockdown waren die voor *Standby*, de afscheidschoreografie van Paul Lightfoot. Alle dansers deden daarin mee, maar het geheel is in stukjes opgenomen, met hooguit drie mensen in de studio, ieder binnen zijn of haar eigen vierkant. Met uitzondering van de mensen die een huishouden delen, hoefde niemand elkaar aan te raken. Dat is op zich natuurlijk al heel wonderlijk en atypisch voor alles wat dans behelst.”

Overweldigd

“Ik ben heel blij dat ik momenteel met Roger (Van der Poel, die in Canada onverwacht zijn laatste voorstelling bij NDT danste – red.) kan werken aan het terughalen van *Get Out*, het duet dat Peter Chu in 2019 voor ons maakte.

Het Dansersfondsgala wordt voor mij de eerste keer dat ik weer op het toneel sta en dan mag ik ook nog eens de Prijs van Verdienste in ontvangst nemen. Ik was totaal overweldigd toen ik dat nieuws kreeg. Je verwacht het niet, je danst voor jezelf, voor je publiek, niet voor een prijs, en bovendien: er zijn zoveel dansers die net zo hard werken als ik.”

“Peters duet heeft een heel speciale betekenis voor mij: hij weet iets heel bijzonders uit elke vrouw met wie hij werkt te halen. Zowel wat betreft hun kracht, als wat betreft hun bescheidenheid en sensitiviteit. Ik hoef bij hem geen rol te spelen, me niet anders voor te doen dan ik ben.”

“Ik weet niet hoelang ik als danseres nog door kan gaan en daarom geniet ik nu van elk moment. Het afscheid van Nederlands Dans Theater komt natuurlijk dichterbij, maar door alles wat er momenteel in de wereld gebeurt, kan ik daar nu geen beslissing over nemen. Het ene moment denk ik: het is tijd om te stoppen, het andere moment roept iets in mij ‘to go crazy one more time’.”

Lydia Bustinduy en Roger Van der Poel in *Get Out* van Peter Chu.

Foto: Rahi Rezvani

Lydia Bustinduy (r) en Madoka Kariya
in *Bella Figura* van Jiří Kylián.
Foto: Joris-Jan Bos

'DE STEMMING GING IN ÉÉN ROETSJ NAAR BENEDEN'

Interview met Alejandro Zwartendijk (19), die afgelopen zomer overstapte van de Junior Company van Het Nationale Ballet naar het 'grote gezelschap' en winnaar is van de Aanmoedigingsprijs 2020

"Toen ik in 2017 een beurs van het Dansersfonds kreeg, hoorde ik dat overweldigende nieuws in het trappenhuis van Nationale Opera & Ballet. Puur per toeval bevond ik mij afgelopen augustus, op de eerste dag na onze zomervakantie, weer in het trappenhuis toen ik een brief openmaakte die ik in mijn postvakje vond. Ik riep daarbij zo hard 'huh!!!!' dat Ryoko Kondo, een van onze pianisten, die voor mij liep, zich rotschrok en vroeg of alles wel oké was. Alles was meer dan oké! In de brief stond dat ik de Aanmoedigingsprijs 2020 gewonnen heb."

"Ik kan er nog steeds niet over uit. Had dit nóóit, nóóit verwacht. Ik voel het als een enorme motivatie-boost. In mentaal opzicht is ballet een heel zwaar vak. Je twijfelt altijd aan jezelf: 'Red ik het wel?', 'Zien ze wel iets in mij?'. Opgemerkt worden is dus sowieso al fijn, maar helemaal wanneer het om zulke belangrijke mensen als de juryleden van het Dansersfonds gaat. Daarbij had ik, voordat ik het nieuws kreeg, een half jaar niet op het toneel gestaan. Dat maakte het extra onwerkelijk."

Geen tournee

"Als Junior Company hadden we in maart net een heel feestelijke première van ons eigen tourneeprogramma

achter de rug, *Unboxing Ballet 2*. Op tournee gaan vind ik het allerfijnste wat er is en bovendien was het een superleuk programma, dus ik verheugde me enorm op de weken die zouden komen. Maar op donderdag 12 maart moesten we allemaal in de Grote Studio komen en vertelden Ted Brandsen en Ernst Meisner ons dat alle voorstellingen gecancelld werden. De stemming in de studio ging in één roetsj naar beneden."

Een stuk balletvloer

"Ik verveelde me dood, die eerste weken van de lockdown. Je zit in een heerlijk ritme van keihard werken en daarna uitrusten en opeens houdt alles op. Ik was blij toen we na een maand thuiszitten een barre en een stuk balletvloer van

Foto: Sebastien Galtier

Het Nationale Ballet kregen, dat maakte het makkelijker om de online lessen van het gezelschap te volgen. Daarnaast probeerde ik mijzelf uit te dagen met krachttrainingen en met extra online lessen van mijn oude amateurschool in het Spaanse Jerez de la Frontera, waar ik, als kind van Nederlandse ouders, geboren ben. Maar ik had eerlijk gezegd niet altijd de motivatie om in mijn eentje in een veel te kleine woonkamer aan de slag te gaan.”

Toch nog een voordeel

“Al was het maar één les per dag, het was heerlijk om vanaf 1 juni, in groepjes van zes dansers per studio, weer in Nationale Opera & Ballet te mogen werken. Ik genoot zó van de goede vloer, van de mogelijkheid om weer volop te kunnen springen en draaien. We werken nu nog steeds in kleine groepen en dat heeft mijn overgang van de Junior Company naar het grote gezelschap denk ik wel anders gemaakt. Normaal ‘verdrink’ je als jonkie als het ware tussen die tachtig dansers, nu was het verschil met de Junior Company, door het kleine aantal collega’s met wie je werkt, eigenlijk niet zo groot. Misschien heeft corona dus toch nog een voordeel.”

21

‘Killing’

“Ik ben net weer begonnen met mijn repetities voor *Ballet 101*. Dit ballet is echt het zwaarste stuk dat ik in heel mijn leven heb gedanst, vooral de tweede helft is ‘killing’. Het is niet alleen acht minuten non-stop dansen, maar je moet ook acteren, zien dat je het publiek meekrijgt. Dat laatste is tegelijkertijd natuurlijk wel waarvoor je het allemaal doet. Misschien vond ik dat nog wel het zwaarst aan de hele coronatijd: dat je de band met het publiek mist, het applaus. Daarbij maakt het me niet uit dat we nu voor veel minder mensen optreden. De mensen die er zijn, zijn zó enthousiast en hebben duidelijk zó’n zin om weer naar het theater te komen.”

Scène uit Hans van Manens *In and Out*. Foto Altin Kafira

'DE MENS IN ONS IS OOK DE DANSER IN ONS'

Interview met Leslie Humbert (36), danseres bij Scapino Ballet Rotterdam

Foto: Justin Bekker

"Het is een delicaat onderwerp. Covid is nu deel van ons leven, en daar moeten we ons allen naar gedragen. Maar toch voelt het voor mij unfair dat Scapino de helft van de voorstellingen van *The Blend*, ons eerste programma van dit seizoen, in de Rotterdamse Van Nelle Fabriek moest annuleren. Terwijl mensen ondertussen wel samendrommen in shoppingcentra, de kledingwinkels in de binnenstad op zondagen overvol zijn. Dat mensen kleding kunnen kopen wordt in onze samenleving blijkbaar belangrijker gevonden dan dat ze zich kunnen laven aan cultuur."

"Daarbij: er was zóveel ruimte in de Van Nelle Fabriek, bezoekers konden met gemak twee meter uit elkaar zitten, en alles qua binnenkomst en vertrek van het publiek was zó goed georganiseerd. Hoe vreselijk ik het ook vind dat de besmettingen weer oplopen en dat er mensen aan covid overlijden, er zou meer besef mogen zijn dat we cultuur nódig hebben. Dat cultuur mensen voedt, hen helpt om creatief te zijn, ideeën uit te wisselen en juist een periode als deze het hoofd te bieden. Voor ons als dansers geldt dat natuurlijk nog extra: als je ons vraagt om thuis op de bank te gaan zitten, dan ga je voorbij aan álles wat we doen, aan álles wat we zijn."

India

"De lockdown kwam voor mij als een enorme schok. Ik was net terug na een sabbatical, waarin ik alleen door India heb gereisd. Ik had die periode nodig, en gelukkig begreep Ed (Wubbe, artistiek directeur van Scapino – red.) dat ook. Al was hij wel verbijsterd dat ik net voor een nieuwe creatie van Marcus Morau, een heel interessante Spaanse choreograaf, vertrok, maar het was er tijd voor. Op mijn zevende ben ik in Frankrijk op een balletinternaat begonnen en sindsdien heeft mijn hele leven voortdurend in het teken van de dans gestaan." "India heeft me veel gebracht. Mijn blik op het leven zó verruimd. Ik zie heus dat er in India ook veel niet in orde is, maar wat mij echt geraakt heeft, is dat het, in de contacten die ik er had, niet gaat om wat voor werk je doet, hoe oud je bent,

je niet beoordeeld wordt omdat je als 36-jarige niet getrouwd bent en geen kinderen hebt. Dat gaf een enorm gevoel van vrijheid, het vertrouwen dat ik simpelweg kon zijn wie ik ben. Ook als danser heeft me dat verrijkt: de mens in ons is immers ook de danser in ons.”

Leren via beweging

“India heeft me ook fysiek uitgedaagd. Backpacken is er zwaar, zeker als vrouw alleen, en de warmte vraagt veel van je lichaam. Daarbij heb ik ook een opleiding tot yoga-instructeur gevolgd en zelfs bij de lessen Engels die ik aan islamitische kinderen in een arm, afgelegen woestijngebied buiten Jaisalmer, in Rajasthan, heb gegeven, was beweging mijn belangrijkste tool. De kinderen spreken alleen hun eigen taal en kunnen niet schrijven, dus ik heb hun via beweging en met veel mimen de eerste beginselen van het Engels bijgebracht.”

“Mijn conditie was dus top toen ik terugkwam, maar mijn spieren waren wel zachter geworden. Ik moest daarom wel voorzichtig zijn, maar was blij dat ik na twee weken weer onderdeel mocht zijn van een creatie. Een heel mooi, menselijk stuk van Emilie Leriche, voor het drieluik *3D*, dat in het Zweedse Göteborg in première zou gaan, en daarna via Mainz naar Rotterdam zou komen. Maar een week voor de première werd alles, vanwege de coronamaatregelen, gecancelld.”

Terugkeer op het podium

“Dat was een heftig moment. Mijn vader woont in Frankrijk, mijn moeder in Bulgarije – ik ben half Frans, half Bulgaars – en mijn vriend was op dat moment aan het werk in België. Ik dacht: o, mijn god, ga ik nu echt maanden alleen hier in mijn huisje in Rotterdam zitten? Ik voelde me meer alleen dan tussen allemaal vreemden in India. Maar ook dat is een proces: op een gegeven moment laat je je angsten los en accepteer je de dingen zoals ze zijn.”

“We repeteren bij Scapino nu voor *The Great Bean* van Ed Wubbe. Hopelijk wordt dat, samen met mijn optreden op het Dansersfondsgala, mijn terugkeer op het podium. Ik vind het een enorme eer dat het Dansersfonds de voorstelling aan ons, alle dansers in Nederland, heeft opgedragen. Dat betekent veel voor mij.”

Kwetsbaarheid

“Tijdens het gala dans ik, samen met Lennart Huysentruyt het slotduet uit *Pearl*. Ik werkte al bij Scapino toen het ballet in 2012 werd gecreëerd. Maar dat was een heel andere tijd, met veel andere dansers, en ik danste, als courtisane, ook een heel andere rol. Ik ben ongelooflijk blij dat ik nu het slotduet mag dansen. Dat vraagt meer emotie, ik kan mijn kwetsbaarheid erin tonen, en mijn partner ondersteunt mij in die kwetsbaarheid. Het is alsof er in dit duet een oude vrouw in mij huist. Die flashbacks beleeft, wellicht stemmen in haar hoofd hoort, en die – waar ze nu gebroken is – terugdenkt aan de tijd waarin ze nog jong en mooi was.”

'VAN IN TOPVORM ZIJN 'CRASH' JE OPEENS NAAR HELEMAAL NIETS'

Interview met Pascal Schut (28), danser bij Introdans
en winnaar van de Aanmoedigingsprijs 2012

"Ik vond het heel onwerkelijk. Eerst die spanning die zich – door het nieuws over het toenemende aantal besmettingen – opbouwde, gevolgd door het moment waarop je leven en vaste patronen letterlijk van het ene op het andere moment worden doorbroken. Als danser weet je eigenlijk niet hoe je daarmee om moet gaan, je schakelt over op de survival-mode."

"In het begin was ik nog heel gemotiveerd, genoot ik van de tijd om het contact met oude vrienden aan te halen, hobby's op te pakken, de natuur in te gaan. Maar daarna kwam de onzekerheid en paniek: hoelang gaat dit duren? Je verzet je tegen de complete stilstand, maar uiteindelijk geef je je er toch aan over. Ik was allang blij dat ik in Nederland woon, dat de situatie hier toch minder erg was dan in andere landen én dat we nog naar buiten mochten."

"Daarnaast was er vanuit Introdans heel veel aandacht voor wat we als dansers nodig hadden. Zo konden we naast de dagelijkse balletlessen bijvoorbeeld ook pilates- en meditatielessen via Zoom volgen."

Foto: Hans Withoos

Zoom-choreografie

"Toen de lockdown werd afgekondigd zaten we midden in de tournee van ons tweede seizoensprogramma, *ICOON*. Daarnaast waren we al aan het repeteren voor de start van het volgende seizoen. Met een assistent van Akram Khan werkten we aan *Kaash* en kort daarna zou Regina van Berkel komen om een nieuw werk met ons te creëren. Dat laatste gebeurde alsnog, maar dan op een heel andere manier. Vanaf mei werkten we met haar via Zoom. Ze leerde ons, vanaf de video,

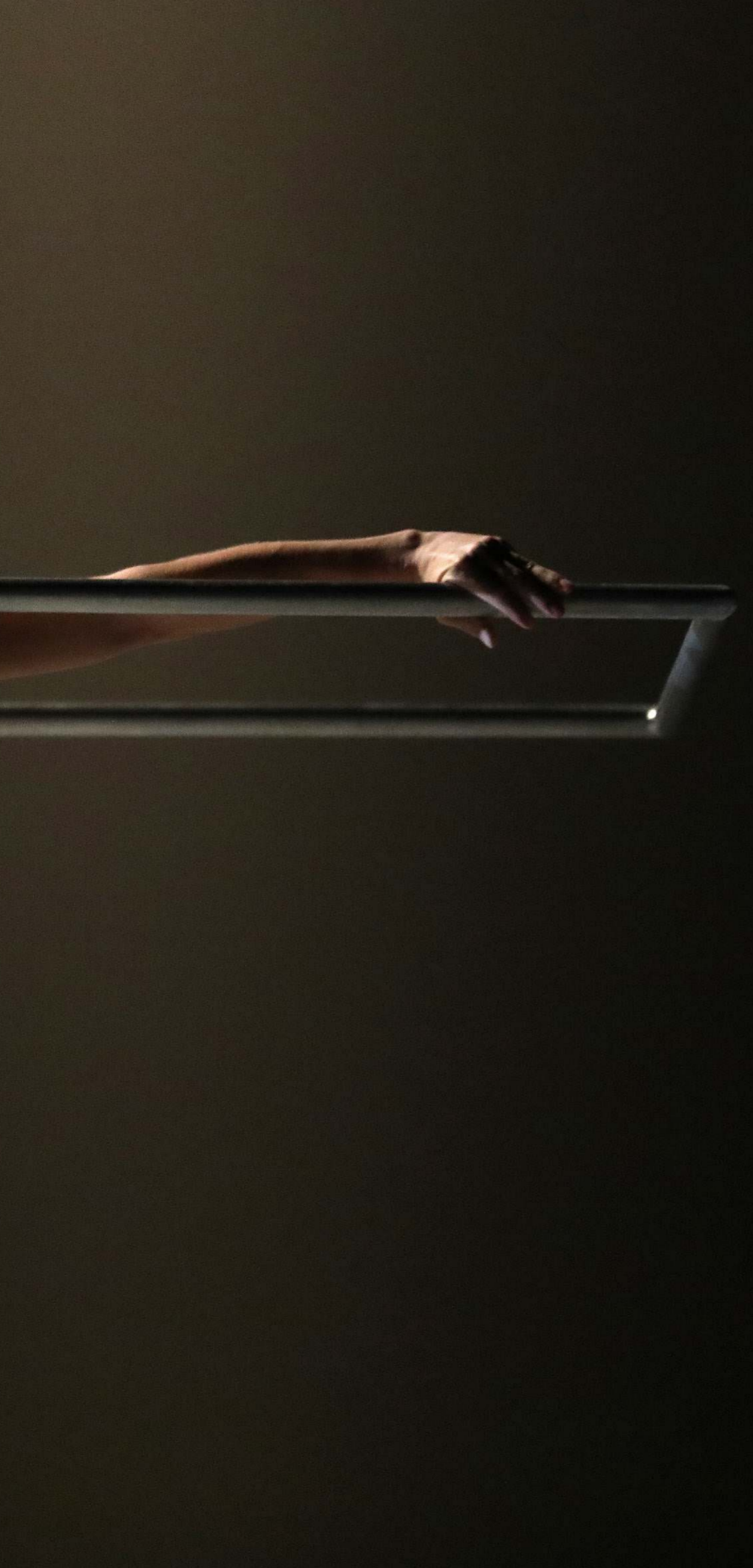
Scène uit *The Hunt* van Robert Battle. Foto: Hans Gerritsen

nieuwe bewegingsfrases aan en daar moesten we vervolgens zelf onze invulling aan geven en dat op video opnemen. Met dat laatste voelde niet iedereen zich comfortabel. Ik ook niet. Als danser ben je zó kritisch op jezelf. Jezelf filmen is dus heel confronterend. Maar gelukkig is Regina heel open en ‘mindful’. Ze had begrip voor onze twijfels en benadrukte steeds dat het haar niet om perfectie ging.”

Euforisch

“In september dansten we met beide Introdans-ensembles veertien voorstellingen van Regina’s nieuwe choreografie, *sustained resonance*, in de Eusebiuskerk in Arnhem. Het was euforisch, een heel bijzondere beleving in deze heel wonderlijke tijd. Je merkte ook dat het publiek enorm gretig was. De mensen mochten vrij om ons heen lopen, alles met

inachtneming van de anderhalve meter. Dat was voor mij een nieuwe ervaring, dat mensen zó dichtbij kunnen komen, dat je zó'n direct contact hebt. Ik kon soms letterlijk de emotie van mensen zien of, andersom, dat ze er maar weinig aan vonden.”

Aards en intens

“Het is lastig om terug te komen, om qua spierkracht en conditie weer op hetzelfde niveau te komen. Voor de lockdown was ik in topvorm en dan ‘crash’ je opeens naar helemaal niets. Dat is niet goed voor je lichaam.”

“Ik ben heel dankbaar dat ik weer tijdens het Dansersfondsgala mag optreden, het blijft een geweldige eer om tussen zoveel goede artiesten te staan. *The Hunt*, de choreografie die ik met drie collega's dans, is een enorm pittig stuk. Choreograaf Robert Battle maakte het in een tijd dat hij zelf veel aan martial arts deed en dat is ook duidelijk te zien. De choreografie is heel aards, heel krachtig, heel intens. Je draagt dit stuk ook met elkaar: samen bouwen we een enorme spanning op, waardoor alles op een gegeven moment vibreert, je samen in een soort trance komt. Soms merk je dat een collega moe wordt, dan probeer je diegene mee te nemen in die hogere vibratie. Elke voorstelling van *The Hunt* is anders: hoe groter de overgave, hoe meer lagen de choreografie krijgt.”

DANSEERSFONDS '79

Bij de viering van hun 20-jarig dansjubileum, in 1979, richtten Alexandra Radius en Han Ebbelaar de Stichting Dansersfonds '79 op. De oorspronkelijke doelstelling van het fonds was het financieel ondersteunen van dansers die hun carrière beëindigen en van wie de toekomst niet of onvoldoende financieel en praktisch is geregeld. In de jaren die volgden is de positie van (oud-)dansers gelukkig echter behoorlijk verbeterd, zodat de doelstellingen van het fonds zijn bijgesteld en het accent tegenwoordig meer ligt op het ondersteunen en stimuleren van de danskunst en het ballet in algemene zin, en van veelbelovende jonge dansers in het bijzonder. Toch doen daarnaast ook nog steeds elk jaar (oud-)dansers om uiteenlopende redenen een beroep op het Dansersfonds. Het bestuur neemt deze verzoeken altijd serieus in overweging en biedt steun wanneer dat nodig is.

Beurzen en prijzen

Ballet is een in artistiek en fysiek opzicht veeleisende kunstvorm. Om het tijdens de opleiding bereikte hoge niveau te kunnen behouden en versterken, en je als danser ook internationaal te kunnen meten, is een voortdurende stimulans van groot belang. Dat houdt in dat jong talent aanmoediging verdient en dat succesrijke dansers en choreografen met recht geprezen mogen worden. Het fonds kent daarom jaarlijks studiebeurzen toe aan leerlingen van Nederlandse dansvakopleidingen. Deze instituten krijgen de gelegenheid hun beste leerlingen te selecteren en af te vaardigen naar een openbare les van Han Ebbelaar. Tijdens deze les beoordeelt een vakjury de kwaliteit en potentie van de leerlingen en vervolgens kent de jury een beurs toe aan de grootste jonge

talenten. Dankzij geormerkte schenkingen hebben wij het bedrag van de beurzen kunnen verhogen en er zijn de laatste jaren, gezien het talent dat zich aandient, ook meer beurzen toegekend. Voorts reikt het fonds jaarlijks aanmoedigingsprijzen uit aan aankomende Nederlandse danstalenten en worden Prijzen van Verdienste en Speciale Prijzen toegekend aan dansers, choreografen en soms ook andere personen die van grote betekenis voor de danskunst in Nederland zijn.

Fonds van de Nederlandse dansers

Inmiddels bestaat het Dansersfonds '79 meer dan veertig jaar en al die jaren hebben Han Ebbelaar en Alexandra Radius (in de wandelgangen 'Han en Lex') een actieve en structurele bijdrage geleverd aan de elevatie van de Nederlandse dans. Daarbij hebben zij zich, door de jaren heen, steeds gesteund gezien door een reeks van vrijwilligers die in het bestuur en in de jury's belangrijke bijdragen aan het werk van het fonds hebben geleverd. Essentieel is ook de steun die het fonds al die tijd heeft gekregen van de professionele danswereld, de gezelschappen, de dansers, de choreografen, de producenten. Eigenlijk is het 'Fonds van Han en Lex' in de afgelopen jaren uitgroeid tot het 'Fonds van de Nederlandse dansers' en het fonds wil dat graag zo houden, het wil jong en bewezen talent blijven ondersteunen en eren, zo mogelijk nog vele jaren.

Alexandra Radius en Han Ebbelaar tijdens een repetitie van *La Notte*. Foto: Dirk Buwalda

PRIJS VAN VERDIENSTE 2020

Voor Lydia Bustinduy

De Prijs van Verdienste gaat dit jaar naar een danseres van Nederlands Dans Theater, een gezelschap dat geen rangen en standen in zijn danserstableau hanteert en ook in gepresenteerde choreografieën geen uitgesproken solistische rollen laat zien. De dansers worden in pers en publiek dan ook meestal als collectief ‘indrukwekkend’, ‘schitterend’ en ‘fenomenaal’ genoemd – en dat zijn ze ook. Hun manier van dansen heeft altijd een zeer hoge graad van technische beheersing, is perfect afgewerkt, is muzikaal exact en toont een grote bevlogenheid. Je in zo’n gezelschap onderscheiden is dan ook nauwelijks realistisch en toch zijn er bij Nederlands Dans Theater dansers die een duidelijke eigen signatuur laten zien. Zo’n iemand is de uit Barcelona afkomstige Lydia Bustinduy. In 1999 kwam ze bij NDT2, de jongerengroep van Nederlands Dans Theater, en twee jaar later bij het grote gezelschap NDT 1. De 21 jaar dat ze daar nu danst heeft ze met talloze choreografen gewerkt en in al hun choreografieën, hoe verschillend ook, heeft ze altijd de typerende bewegingsstijl van de choreograaf weten te treffen zonder haar individualiteit te verliezen. Ze is daarmee een onverwoestbare pijler in het NDT-bouwwerk geworden en een persoon met wie collega’s en choreografen graag samenwerken. Ze is in alle opzichten een ware dienaar van Terpsichore. Voor haar is dan ook de Prijs van Verdienste 2020.

Foto: Rahi Rezvani

November 2020

Han Ebbelaar	Marian Sarstädt
Alexandra Radius	Karin Schnabel
Ine Rietstap	

SPECIALE PRIJS 2020

Voor Gary Feingold

Niet iedere professionele danser is vast verbonden aan een gezelschap waar de broodnodige dagelijkse les tot het normale dagprogramma hoort. Er zijn in Nederland veel freelancers en vaak werken zij ook met andere bewegingstechnieken dan die van de academische dans.

Zij zijn voor hun dagelijkse training afhankelijk van het professionele lesaanbod van zelfstandige danscentra.

Dat aanbod is vaak heel gevarieerd en daarom ook belangrijk voor klassieke dansers die zich ook willen scholen in andere eigentijdse technieken.

Zo'n professioneel danscentrum staat of valt met, naast de onontbeerlijke vakkennis en bevoegdheid, het daar aanwezige organisatorische en leidinggevende talent en er zijn veel initiatieven geweest die aan gebrek daaraan een kort leven beschoren waren. De in Amsterdam gevestigde Henny Jurriëns Studio – vernoemd naar de in 1989 overleden zo begaafde en geliefde solist van Het Nationale Ballet – is echter al 25 jaar een in binnen- en buitenland gerenommeerd danscentrum met een keur aan uitstekende nationale- en internationale lesgevers en het wordt geleid door Gary Feingold. Achtentwintig jaar geleden kwam deze schijnbaar onvermoeibare duizendpoot via Canada, de Verenigde Staten, Israël en Italië naar Nederland. Danste er bij Scapino Ballet Rotterdam en hield zich daarna bezig met een reeks initiatieven en projecten die alle tot doel hebben en hadden om kunst en mens samen te brengen en bij te dragen aan de bloei van een veelzijdig dansklimaat.

Bij al die activiteiten blijft de persoon Feingold eigenlijk altijd op de achtergrond, maar hij is meestal de initiatiefnemer, de

Foto: Marquis Palmer

organisator, de stabiele, verbindende factor, de zoeker en vinder van oplossingen.

Voor zijn zo waardevolle bijdragen aan de status van de Nederlandse danskunst – zich afspelend buiten de schijnwerpers en achter de schermen – heeft de jury van het Dansersfonds '79 hem voorgedragen voor de Speciale Prijs 2020.

November 2020

Han Ebbelaar

Marian Sarstädt

Alexandra Radius

Karin Schnabel

Ine Rietstap

AANMOEDIGINGSPRIJS 2020

Alejandro Zwartendijk

Foto: Sebastien Galtier

Het is voor de jury van het Dansersfonds '79 heel plezierig als ze een studiebeurswinnaar van het fonds na drie jaar op het professionele danspodium terugzien en constateren dat het toen nog zo prille talent zich zo positief ontwikkeld heeft dat het na twee jaar in de Junior Company te hebben gedanst nu in het tableau van Het Nationale Ballet is opgenomen. Alejandro Zwartendijk, geboren in Spanje met ouders van Nederlandse afkomst, heeft zich in de programma's van de Junior Company vooral onderscheiden met zijn vertolking van de briljante solo *Ballet 101* van Eric Gauthier. Gezegend met een voor de klassieke dans uitstekende fysiek voegt Alejandro aan de niet geringe technische eisen van dit werk een weldadig ontspannen en genuanceerde presentatie toe die veel belofte voor de toekomst inhoudt. Niet alleen energie en flexibiliteit laten zien maar vooral waar het omgaat in toneeldans: eigenheid, nuancering, timing, afwerking, begrip voor de compositie en het in bezitnemen van ruimte. Voor hem de Aanmoedigingsprijs 2020 van het Dansersfonds '79 in de hoop dat hij niet alleen zal uitgroeien tot een goede danser maar vooral tot een waardevol danskunstenaar. De potentie is er.

November 2020

Han Ebbelaar

Marian Sarstädt

Alexandra Radius

Karin Schnabel

Ine Rietstap

SPONSORS

Als Dansersfonds bedanken wij de vele fondsen en personen die ons werk ondersteunen en in het bijzonder de sponsors die het Nederlands Balletgala van dit jaar mede mogelijk hebben gemaakt.

Hoofdsponsors Nederlands Balletgala

InsingerGilissen, Van den Ende Foundation

Ambassadeurs Dansersfonds '79

De heer en mevrouw G. van den Bergh-Ebbelaar

De heer en mevrouw J.D. Doets-Blok

De heer en mevrouw G. Kleisterlee

Familie en vrienden van mevrouw R. van der Mark (†)

De heren J. Meulendijks en B. Schuil

Mevrouw Ine Rietstap

De heer J. van Rijn

De heren H. Staal (†) en K. Aldewereld

De heer W. Slootweg (†)

De heer en mevrouw J. Steinhauser
en vele vrienden

BESTUUR

Dansersfonds '79

Eline Danker **voorzitter**

Mark Fuchs **penningmeester**

Barbara Leach **secretaris**

Han Ebbelaar

Alexandra Radius

Bonnie Doets

Marian Sarstädt

Karin Schnabel

Paul Waarts

JURY

Dansprijzen en Beurzen

Bonnie Doets (beurzen)

Han Ebbelaar

Alexandra Radius

Ine Rietstap

Marian Sarstädt

Karin Schnabel

STEUN HET DANSERFONDS

Met uw bijdrage stimuleert u de Nederlandse danskunst en jong danstalent

Stichting Dansersfonds '79 is in 1979 opgericht door het beroemde danspaar Alexandra Radius en Han Ebbelaar ter gelegenheid van hun 20-jarig dansjubileum. En nog steeds zijn Alexandra en Han de drijvende kracht achter onze unieke stichting. Het Dansersfonds heeft de ondersteuning en stimulering van de danskunst in het algemeen en van veelbelovende jonge dansers in het bijzonder tot doel.

Ons fonds kent geen subsidies maar prijst zich gelukkig met de trouwe steun van sponsoren en donateurs. Dankzij hun hulp kunnen wij reeds vele jaren een bijdrage leveren aan de Nederlandse danskunst.

Echter, wij zouden daarin nog zoveel meer willen betekenen. Wilt u hieraan bijdragen? Wilt u uw naam verbinden aan de kunst waarin Nederland internationaal uitblinkt, de woordloze kunst die grenzen overschrijdt en culturen verbindt? Wilt u jong talent de kans geven zich te ontwikkelen en door te dringen tot de wereldtop? Ja?! Dan nodigen wij u graag uit om een schenking te doen aan Stichting Dansersfonds '79.

Dit fonds is een zogenaamde 'CULTURELE ANBI'. Dat betekent voor de schenker een flink fiscaal voordeel met een aftrek van 125 procent van het geschonken bedrag.

U KUNT ZICH EENVOUDIG AANMELDEN

Via onze website www.dansersfonds.nl

Wij hopen dat u ons Dansersfonds een warm hart toedraagt!
Secretariaat: Barbara Leach,

E: info@dansersfonds.nl
bankrelatie ABN-AMRO: IBAN NL04ABNA0607710047

NEDERLANDS BALLETGALA

24ste editie

De volgende editie van het Nederlands Balletgala zal plaatsvinden op maandag **15 november 2021** in het DeLaMar Theater in Amsterdam.

37

COLOFON

Interviews en samenstelling programmaboek

Interviews en samenstelling programmaboek

Astrid van Leeuwen

Fotograaf dansersfonds '79

Antoinette Mooy

Overige fotografie

Justin Bekker, Joris-Jan Bos, Dirk Buwalda, Jorge Fatauros, Sebastien Galtier, Hans Gerritsen, Altin Kaftira, Salih Kilic, Marquis Palmer, Rahi Rezvani, Leo van Velzen en Hans Withoos

Ontwerp en lay-out

Marquis Palmer

Dansersfonds '79
www.dansersfonds.nl